

MYSL WOJSKOWA

A pénzgazdálkodás tökéletesítésének problémái a Lengyel Néphadseregben

Gorski, M. vezérőrnagy

(Megjelent: a Mysl Wojskowa lengyel folyóirat 1977. évi 2. számában)

A katonai gazdaságtudományok művelői az utóbbi időben nemcsak a kutatómunka körének és fogalmának pontosítása kérdéseiben, de a kutatási célok megfogalmazása és a módszerek kialakítása tekintetében is jelentős eredményeket értek el. Ez részben már a katonai közgazdászok képzése terén is jól kamatozott, de számottevően járult hozzá a katonai gazdálkodás gyakorlatának eredményesebbé tételéhez is.

Rendkívül fontos ez, mert napjainkban a gyakorlati tevékenység során minőségileg új rendszermegoldásokra térünk át, kialakítva ezáltal a katonai gazdálkodás jelenlegi igényeknek megfelelő arculatát.

A pénzügy, mint a katonai gazdasági folyamatok irányításának lényeges tényezője, amely alapvetően befolyásolja az anyagi eszközök és a munkaerő racionális felhasználását. E cikkben a pénzügynek, a pénznek, mint az anyagi eszközök felhasználását megszabó tényezőnek, mint értékmérőnek és mint a gazdasági tevékenységet ellenőrző eszköznek a szélesebb körű, eredményesebb és operatívabb felhasználásáról van szó.

Az utóbbi vonatkozásban különös figyelmet érdemel a gazdaságilag önálló egység, intézet, amely szinten a gazdálkodás hatékonysága igen fontos, hiszen az üzemeltetés és a felhasználás problémái itt közvetlenül jelentkeznek. A hadsereg gazdálkodás e területén a pénz ellenőrző szerepének, helyes felhasználásának komoly jelentősége van. Magasabb, de különösen központi szinten a pénz elosztásának van jelentősége. Az ide vonatkozó kérdéseknek, mind az elméletben, mind a gyakorlatban a legközelebbi években, sok figyelmet kell szentelni.

Ezen a téren az alábbi alapvető problémák merülnek fel:

- a gazdasági egység pénzgazdálkodási modelljének a kidolgozása;
- a szükségletet és a felhasználást meghatározó költségvetési normák kidolgozása;
- a pénzügyi tervezés alapelveinek a tökéletesítése.

A felsorolt problémák egymással szoros kapcsolatban és kölcsönhatásban vannak, megoldásuk módja pedig a pénzügynek a katonai gazdálkodás egészére gyakorolt hatása mértékét és körét determinálja. Az ezen kérdések megoldására vonatkozó feladatok egy részét 1974-1976. években megoldották.

Kidolgozták és megfogalmazták ugyanis a szervezeti-módszertani megoldások elméleti kérdéseit. A további feladatok megoldása az 1977-80. évi munkatervekben szerepelnek. Most röviden nézzük meg a pénzügyi biztosítás korszerűsítésének jelenlegi helyzetét.

A gazdasági egység pénzgazdálkodásával kapcsolatban kidolgozták az új szabályzat tervezetét. Ebben meghatározták az új eljárási módokat és nyilvántartási rendet, bedolgozták az utóbbi években folyamatosan bevezetett racionalizálással kapcsolatos intézkedések egészét. Igen fontos ebben a tervezetben az egységek pénzügyi szolgálata helyének és szerepének meghatározása a nyilvántartásban, az információáramlásban, a gazdasági elemzésben, valamint az ellenőrzésben. Az egység pénzügyi részlegének az új funkciók és feladatok miatt új elnevezést is adtak. Hasonló módon tervezik kidolgozni a katonai körzet és a magasabbegység szintű pénzügyi szervek előírásait is.

A polgári alkalmazottak foglalkoztatásával kapcsolatos költségvetési normák és normatívák alkalmazása területén jelentkező feladatok helyes megvalósítása érdekében új szervezeti és módszertani elgondolásokat adtak ki, feltérképezték az eddig alkalmazott költségvetési normákat, valamint kidolgozták a normák és normatívák kialakításának az ütemtervét. Hangsúlyozni kell, hogy e tekintetben a honvédelmi tárca komoly eredményeket ért el. Ez ideig ilyen normákat és normatívákat alkalmaznak a szolgálati utak és az irodai anyagok kiadásai területén, valamint az egészségügyi intézmények egészségügyi nyagokkal és a katonai egységek élelmezési-szolgálati anyagokkal való ellátása terén. A polgári alkalmazottaknak már mintegy 40%-a foglalkoztatási normatívában dolgozik.

Előrehaladott állapotban vannak azok a munkák is, amelyek elősegítik a normák bevezetését az egységek kommunális szükségleteit fedező kiadások, a kórházi ápolási költségek, a speciális berendezések és a repülőteri felszerelés üzemeltetési költségei területén. A költségvetési normák kidolgozását más területen a különböző központi szervek szoros együttműködését, valamint az egyes szolgálati ágak tervezési, ellátási és elszámolási illetékességének a viszonylagos stabilizálódását követeli meg.

A pénzügyi ügyvitel tökéletesítése és korszerűsítése területén is eredményekről lehet beszélni. Ide sorolhatjuk többek között azt, hogy néhány egységnél bevezették az automatizált nyilvántartási rendszert, általánosan bevezették a kettős könyvelést, amely az egységeknél mintegy 60%-ban gépesített, valamint bevezetésre került az elszámolás számítógépes feldolgozása.

Jelenleg azt mondhatjuk, hogy a hadseregben a korszerű pénzügyi ügyvitel elméletileg kidolgozott. Viszont e kérdések gyakorlati oldala még tökéletesítésre szorul espedig két szempontból is.

Először: a számvitel automatizálási és gépesítési körének az erre a célra rendelkezésre álló és igénybevehető technikai berendezések szabnak határt.

Másodszor: szükség van olyan munkákra, amelyek lehetővé teszik az anyaggazdálkodással kapcsolatos adatok automatizált könyvelésben való felhasználását.

1979-80 között a tervek szerint azokban a helyőrségekben vezetik be a pénzügyi biztosítás gépesítését, amelyek „ODRA” típusú elektronikai számítógéppel rendelkeznek. A bevezetés köre attól függ, hogy az érdekelt szolgálati ágak milyen ütemben dolgozzák ki a programozáshoz szükséges adatokat.

E probléma megoldása nélkül az egység pénzügyi szolgálatának a teljes automatizálása gyakorlatilag lehetetlen.

A pénzügyi tervezés tökéletesítése területén a Lengyel Néphadsereg Vezérkarával kialakult eddigi együttműködés eredményeképpen, az alábbiak folynak:

- egyes fegyvertípus és harci technika költségkihatásának komplex megtervezése és kísérleti alkalmazása;

- a ráfordítások, költségkihatások azonos típusú egységek szerinti csoportosítása.

Az ezekkel kapcsolatos műveletek, bármennyire is csak részlegesek, már most is gyakorlati hasznot ígérnek és a további megoldásokhoz tapasztalatokat adnak.

A pénzügyi szolgálat említett problémáival kapcsolatos munkához szükséges, sőt olykor nélkülözhetetlen a tudományos munkatársakkal való együttműködés. A közgazdasági szakemberek részéről különösen az alábbi területeken kell segítséget kapni:

- a pénzgazdálkodás területére kidolgozott és bevezetett új megoldások tudományos igazolása, indoklása;

- a gyakorlat emberei számára olyan módszer kidolgozása és széles körű népszerűsítése, amely lehetővé teszi a gazdasági elemzések elvégzését a pénzügyi biztosítás által nyújtott és nyújtandó információk alapján.

Különösen a módszertani-oktató anyagokra vonatkozik ez, amelyek nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy azokban az egységekben, ahol az új rendszert már ez évben bevezetik, a feladatok megvalósuljanak.

A gyakorlat szempontjából lényeges az is, hogy figyelembe vegyék az időtényezőket. Fontos ez azért, mert jelenleg az új megoldások kísérleti működtetése, folyamatos megfigyelésének és megítélésének az időszakában vagyunk. Tehát alkalom van a megfelelő helyesbítések vagy módosítások alkalmazására. A módszertani oktató anyagra azoknál az egységeknél van különösen szükség, ahol a racionalizálás leghasznosabb változatát választják ki. Ez az anyag a pénzügyi szolgálat számára azért is fontos, mivel olyan feladata is van, hogy az ésszerű és takarékos gazdálkodásban jelentkező eredményeket igazolja. Az eddigi tapasztalatok ugyanis arról tanúskodnak, hogy a ráfordítások és az eredmények meghatározására vonatkozó szabályokkal kapcsolatos kérdésekben jelentkeznek a legnagyobb nehézségek. Az ebben a vonatkozásban kidolgozott és az egységekhez eljuttatott módszertani anyag lehetővé tenné azt, hogy valamilyen egységes eljárási elv vagy szabály fokozatosan kialakuljon.